

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

«DOLAYMAN»

Toshkent davlat sharqshunoslik

universiteti rektori

Shaykhova

2024-yil

**13.00.02 – “TA'LIM VA TARBIYA NAZARIYASI VA METODIKASI”
IXTISOSLIGI BO'YICHA TAYANCH DOKTORANTURAGA
“MUTAXASSISLIK” FANIDAN QABUL IMTIHONI
DASTURI**

Toshkent - 2024

Dastur Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashida ko‘rib chiqilgan va tasdiqlangan (2024-yil 5-oktabrdagi 2 - sonli bayonnoma).

Tuzuvchilar:

Sh. Abdullayeva - DSc, professor

S. Maxkamova - pedagogika fanlari nomzodi, bo‘lim boshlig‘i

KIRISH

Ushbu dastur 13.00.02 – “Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi” ixtisosligi bo‘yicha tayanch doktoranturaga kirish imtihonini qabul qilish uchun tuzilgan.

Bugungi kunda ona tili ta’limi oldiga o‘z fikrini og‘zaki va yozma tarzda to‘g‘ri va ravon bayon qiladigan, kitobxonlik madaniyati shakllangan, mustaqil va ijodiy fikrlay oladigan, o‘zgalar fikrini anglaydigan – muloqot va nutq madaniyati rivojlangan shaxsni kamol toptirish maqsadi qo‘yilgan. Mazkur maqsadni amalga oshirish, o‘quvchilarning nutqiy va lingvistik kompetensiyasini talab darajasida shakllantirishda til o‘qitish nazariyasi, tilshunoslik va didaktika integratsiyasi bilan bog‘liq jarayonlarni tahlil qila olish kompetensiyasiga ega bo‘lish, ona tili ta’limini tashkil etish, boshqarishning alohida o‘rni bor. Buning uchun talabgorga zamonaviy lingvodidaktika g‘oyalari, lingvodidaktika tarixi, lingvodidaktikaning boshqa fanlar bilan aloqasi, lingvodidaktikaning psixologik va psixolingvistik, didaktik asoslari, prinsiplari, til o‘qitishda milliy va xorijiy metodikaning ilg‘or tendensiyalari, ona tili va ikkinchi tilni o‘qitishdagi o‘ziga xos farqli jihatlar; til o‘qitishdagi o‘quv jarayoni va o‘quv materiallarini tahlil qilishga oid ilmiy mushohadaga ega bo‘lishi talabi qo‘yiladi.

13.00.02 – Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi ixtisosligi (o‘zbek tili) bo‘yicha tuzilgan mazkur dastur ona tili ta’limining nazariy-fundamental muammolarni tushunish, ularni tahlil eta olish va hal etishga nisbatan shakllangan yondashuvlar haqidagi tasavvurlarni yanada kengaytirishga xizmat qiladi. Bunda ixtisoslik tarkibidagi har bir fan sohasi bo‘yicha quyidagi mavzuviy yo‘nalishlarda izlanuvchi mustaqil ravishda o‘z bilimini chuqurlashtirishi ko‘zda tutiladi:

Ona tilini o‘qitish metodikasi fanining ilmiy asoslari;

– til o‘qitish nazariyalari;

– “Til o‘rganish” va “tilni o‘zlashtirish” tushunchalari;

– O‘zbekistonda ona tilini birinchi til va ikkinchi til va xorijiy til sifatida o‘qitish mazmuni;

– til ta’limini tashkil etish tamoyillari;

– ona tili didaktikasining mohiyati;

– ona tilini o‘qitishda kommunikativ, integrativ va grammatik yondashuvni qo‘llash mazmuni;

– lingvistik bilimni kontekstda berish mazmuni;

– ona tili ta’limi jarayonini texnologiyalash;

– o‘quv ishlarini loyihalashtirish; ona tili darslarini aniq va maqsadli tashkil eta olish; o‘z shaxsiy va kasbiy axborot maydonini loyihalashtirish;

– til ta’limida baholash mezonlari va xorijiy tajriba;

– tadqiqot maqsadidan kelib chiqqan holda ona tili o‘qitish metodikasiga oid tajriba-sinov ishlarini olib borish mazmuni.

Metodologik masalalar

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari, nutqlari va suhbatlarida mustaqil O‘zbekistonning til sohasidagi siyosati, jamiyat hayotida o‘zbek tilining davlat tili maqomidagi o‘rni va ahamiyati haqida bildirilgan fikrlari. Respublika birinchi Prezidentining o‘zbek tilining nufuzini oshirish, uni rivojlantirish borasida tilshunoslar, umuman, ziyolilar oldiga qo‘ygan vazifalari va ko‘rsatmalari. “Ona tili – bu millatning ruhi” iborasining mohiyati. “Davlat tili haqida”gi, “Lotin yozuviga asoslangan o‘zbek alifbosini joriy etish to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi qonunlarining mohiyati va ahamiyati haqidagi fikrlar.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmonida “uzluksiz ta’lim tizimi mazmunini sifat jihatidan yangilash, shuningdek, professional kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish; o‘qitish metodikasini takomillashtirish, ta’lim-tarbiya jarayoniga individuallashtirish tamoyillarini bosqichma-bosqich tatbiq etish” vazifalarining belgilab berilishi.

Ta’lim sifatini xalqaro standartlar asosida baholash, shu orqali dunyoning boshqa mamlakati bilan solishtirma tahlillarni olib borish maqsadida qabul qilingan O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 8-dekabrda “Xalq ta’limi tizimida ta’lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori mohiyati.

“O‘zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeyini tubdan oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmonning mohiyati.

1-qism. Ona tili o‘qitish metodikasi mustaqil fan sifatida

Ona tili ta’limi jarayonini tashkil etishning huquqiy-me’yoriy asoslari. “Ona tilini o‘qitish metodikasi” fanining maqsad va vazifalari. Ona tilini o‘qitish metodikasi fanining tarixiy shakllanishi, rivojlanishi. Ona tili o‘qitish metodikasining tekshirish (ilmiy-tadqiqot) metodlari. Ona tilini o‘qitish metodikasi fanining boshqa fanlar (falsafa, mantiq, pedagogika, psixologiya, tilshunoslik, adabiyot) bilan aloqadorligi. Ona tili o‘qitishning umumdidaktik va o‘ziga xos tamoyillari, Ona tilini o‘qitishdagi yondashuvlar. Til o‘qitishdagi yondashuvlar, tarixi rivojlanishi yutuq va kamchiliklari. Til o‘qitishdagi yondashuvlarning ona tilini o‘qitishga xoslanishi. Ona tilini o‘qitish metodlari tasnifi, turlari va mazmuni. Ona tilini o‘qitishning maqsadi va vazifalari.

Til ta’limi muhitini yaratish. Til ta’limida innovatsion pedagogik texnologiyalar. Ona tili darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalar. Innovatsion texnologiyalar asosida tashkil qilingan darslarda kafolatlangan natijaga erishish omillari. Ona tili ta’limi vositalari. Ona tilidan uzviylashtirilgan Davlat ta’lim standarti mazmuni. Ona tili ta’limi orqali o‘quvchilarning tayanch, lingvistik va nutqiy kompetensiyalarini shakllantirish usullari. Ona tili o‘qituvchisi faoliyatida qo‘llanadigan hujjatlar. Darsdan tashqari ishlarni tashkil qilish metodikasi.

Dars kuzatish va dars tahlili: metodologik tahlil, psixologik tahlil, pedagogik tahlil.

2-qism. Ona tili darslarining tiplari va til ta'limida innovatsion pedagogik texnologiyalar

Ona tili darslarining maqsad va tuzilishiga ko'ra tasnifi: ta'limiy va nazorat darslari. Ta'limiy darslarning tasnifi: yangi bilim berish darsi; ko'nikma va malakalarni shakllantirish darslari; o'rganganlarni takrorlash darslari; xatolar ustida ishlash darslari. Nazorat darslarining tasnifi. Ona tili darslarida o'quvchilarning eshitib tushunish, o'qib tushunish, og'zaki va yozma nutq malakasini shakllantirish.

Ona tili darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalar. Innovatsion texnologiyalar asosida tashkil qilingan darslarda kafolatlangan natijaga erishish omillari.

Ona tili darslarida axborot-kommunikatsion texnologiyalardan foydalanish metodikasi. Multimediya dasturlari. Taqdimot materiallariga qo'yiladigan didaktik talablar.

Rivojlangan xorijiy davlatlar ta'lim tizimida ona tilini o'qitish tajribasi, metodlari va ulardan foydalanish.

3-qism. Ona tili ta'limi vositalari

Til standarti. Ona tilidan uzviylashtirilgan Davlat ta'lim standarti mazmuni. O'quv dasturining tarkibi va mazmuni. Chuqurlashtirilgan ona tili dasturlari mazmuni. Milliy o'quv dasturi loyihasi.

Ona tili ta'limi orqali o'quvchilarning tayanch, lingvistik va nutqiy kompetensiyalarini shakllantirish usullari. Nutqiy kompetensiyalar: tinglab tushunish, o'qish, gapirish yozish. Lingvistik kompetensiyalar: fonetik, leksik, grammatik va ta'lim bosqichlari uzviylashtirilgan DTSda ularga qo'yiladigan talablar. Ona tilidan til sathlarini o'rganishda o'quvchilarning og'zaki, yozma va bog'lanishli nutqini o'stirish bo'yicha umumta'lim maktablari, akademik litsey DTS, dastur va darsliklarining tarkibi va mazmuni.

Darslik va unga qo'yiladigan talablar.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining "Ona tili" darsliklarining tuzilishi va mazmuni.

O'quv va metodik qo'llanmalar haqida ma'lumot. Lug'atlar, qomuslar, axborot-ma'lumot manbalari va ulardan foydalanish usullari.

4-qism. Lingvistik bilimni kontekstda berish mazmuni

Til sathlarini o'rganishda o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini o'stirishning o'ziga xos xususiyatlari. Ona tili darslarida o'quvchilarning eshitib tushunish, o'qib tushunish, og'zaki va yozma nutq malakasini shakllantirish.

Nutqiy vaziyatlar, matnlar orqali fonetika, leksikologiya, morfemika, morfologiya, sintaksis, punktuatsiya, nutq uslublariga oid amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish mazmuni.

5-qism. Zamonaviy o‘qitish texnologiyalari

Shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim texnologiyalari. Muammoli ta‘lim texnologiyasi. Tabaqalashtirilgan va individuallashtirilgan ta‘lim texnologiyalari. Rivojlantiruvchi ta‘lim texnologiyasi. Hamkorlikda o‘qish texnologiyasi. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyasi. Modulli ta‘lim texnologiyasi. Masofaviy ta‘lim texnologiyasi.

6-qism. Ona tili ta‘limida nutqiy malakalarni baholash mazmuni, shakllari va mezonlari

O‘qib, eshitib tushunish malakasini baholash mazmuni, shakli, vositalari va mezonlari.

Og‘zaki va yozma nutq malakasini baholash mazmuni, shakli, vositalari va mezonlari.

O‘quvchilar bilimini nazorat qilishda qo‘llaniladigan texnologiyalar. Test, testlarning turlari va ularni tashkil qilish texnologiyasi. O‘quvchilarni xalqaro baholash dasturlari (PISA)ga tayyorlash mazmuni, shakli, vositalari va mezonlari.

13.00.02 – Ta‘lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi ixtisosligi bo‘yicha kirish imtihon dasturi yuzasidan o‘qish uchun tavsiya etiladigan adabiyotlar:

I. Normativ-huquqiy hujjatlar va metodologik ahamiyatga molik nashrlar:

1. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. – Тошкент: Маънавият, 2008. – 176 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови // Куч адолатда, 2016 йил 8 декабрь, № 47.
3. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. – Тошкент: Ўзбекистон, 2017. – 592 б.
4. Мирзиёев Ш.М. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. – Тошкент: Ўзбекистон, 2017. – 508 б.
5. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палатасининг қўшма мажлисидаги нутқ. – Тошкент: Ўзбекистон, 2017. – 32 б.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi xalq ta‘limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5712-son Farmoni // Xalq so‘zi. – Toshkent, 2019-yil 30-aprel. № 88 (7318).

7. Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 23 сентябрдаги “Таълим тўғрисида”ги ЎРҚ – 637-сон Қонуни. – Тошкент: Ўзбекистон, 2020. <https://lex.uz/docs/5013007>.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПФ-4797-сонли Фармони // Халқ сўзи, 2016 йил 14 май, № 94 (6529).

9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 йил, 6-сон.

10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 10-oktyabrdaqi “Oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmoni. <https://lex.uz/docs/-4545884?ONDATE2>

11. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак // “Халқ сўзи” газетаси 2017 йил 16 январь сони.

12. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Умумий ўрта ва ўрта махсус касб-хунар таълимининг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги Қарори. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. 2017 йил, 14-сон.

13. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 8 декабрдаги “Халқ таълими тизимида таълим сифатини баҳолаш соҳасидаги халқаро тадқиқотларни ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори. 2018 йил, 8 декабрь.

14. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi farmoni. 2019-yil, 29-aprel.

15. ЎЗР Президентининг 2019 йил 21 октябрдаги “Ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги нуфузи ва мавқеини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5850-сон Фармони. – Тошкент: Ўзбекистон, 2019. – 46 б.

16. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi “Ta’lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-5712-son Farmoni. <https://lex.uz/uz/docs>

17. Умумий ўрта таълим ўқув дастури. Она тили // Умумий ўрта таълимнинг давлат таълим стандарти ва ўқув дастури. – Тошкент: Ўзбекистон, 1999, 1-махсус сон. – Б. 55–138.

18. Umumiy o‘rta ta’limning ona tili fanidan davlat ta’lim standarti va o‘quv dasturi. – Toshkent, 2017. – 69 b.

19. Umumiy o‘rta ta’limning milliy o‘quv dasturi loyihasi. Ona tili. – Toshkent: Respublika ta’lim markazi, 2020.

20. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi “2022–2026-yillarda maktab ta’limini rivojlantirish bo‘yicha milliy dasturni tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5712-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-6008663>

II. Ilmiy-metodik adabiyotlar:

1. Azimova I. Maxsus fanlarni o‘qitish metodikasi (Til ta’limiga oid fanlar moduli). Uslubiy qo‘llanma. – Toshkent: “HILOL-NASHR”, 2020. 96 b.

2. Abdurahim Sh. Ona tili ta’limida o‘qib tushunish malakasini baholash. Monografiya. – Toshkent: Nodirabegim, – 2021. 126 b.

3. G‘ulomov A., Qodirov M. Ona tilini o‘qitish metodikasi. – T: Fan va texnologiyalar, 2012.

4. Gillian, L. Literature and Language Teaching. A Guide for Teachers and Trainers. 23rd edition. – Cambridge. Cambridge University Press, 2013. – P. 284.

5. Kumaravadivelu, B. Beyond Methods: Macrostrategies for Language Teaching. Yale University Press. 2003.

6. Madayev O., Sobirov A., Xolmanova Z., Toshmirzayeva Sh., Ziyodullayeva G., Shamsiyeva M. Yozma ish turlari: insho, bayon, diktant. – Toshkent: Turon zamin ziyo, 2017.

7. Mavlonova K. va b. Maktab o‘quvchilarida hayotiy ko‘nikmalarni rivojlantirish (filologiya fanlari). Metodik qo‘llanma. – Toshkent: Respublika ta’lim markazi, 2021. – 154 b.

8. Roziqov O.v.b. Ona tili didaktikasi. – T: Yangi asr avlodi nashriyoti, 2005.

9. To‘xliyev B., Shamsiyeva M., Ziyodova T. O‘zbek tili o‘qitish metodikasi. – T.: O‘zbekiston Milliy kutubxonasi. 2010.

10. Yo‘ldosheva D., Hamroyeva Sh., Bozorova N. Ona tili ta’limi maqsadi va o‘zbek tili doimiy anjumani. – Toshkent: Turon Zainin Ziyo, 2016. – 92 b.

11. Yuldasheva D. O‘zbek tilini o‘qitish metodikasi (kognitiv-pragmatik yondashuv asosida). – Buxoro: Sadridin Salim Buxoriy, 2021.

12. Алаутдинова Н.Ф. Она тили дарсларида ижодий фикрлаш кўникмасини шакллантириш методикаси (5-синф мисолида): Пед. фан. ном. ... дисс. – Тошкент, 2008. – 156 б.

13. Бобомуродова А.Я. Она тили таълими жараёнида ўйин-топшириқлардан фойдаланиш: Пед. фан. ном. ... дисс. – Бухоро, 1996. –144 б.

14. Ворожцова И.Б. Основы лингводидактики. Учеб.пособие. – Ижевск, Удмуртский государственный университет, 2007. – 113 с.

15. Фуломов А.Қ. Она тили ўқитиш принциплари ва методлари. –Тошкент: Ўқитувчи, 1992. – 92 б.

16. Зиёдова Т.У. Она тили таълим жараёнида ўқувчиларнинг сўз бойлигини ошириш: Пед. фан. ном. ... дисс. – Тошкент, 1995. – 141 б.

17. Зиёдова Т.У. Матн яратиш технологияси. Монография. – Т.: Фан, 2008. – 160 б.
18. Йўлдошев Ж.Ф., Усмонов С. Илғор педагогик технологиялар. – Т.: Ўқитувчи, 2004.
19. Йўлдошев Р.А, Рихсиева М.М. Иншолардаги матний хатолар, уларни тузатиш методикаси. –Тошкент, 2018.
20. Қурбонова Х. Она тили таълими мазмунини янгилашнинг лингвометодик асослари: Пед.фан.ном. ... дисс. – Тошкент, 2005. – 157 б.
21. Мавлонова К. Она тили фанини адабиёт фани билан бадиий матн орқали интеграциялаб ўқитиш методикасини такомиллаштириш. Пед.ф.д. дисс... (PhD). – Тошкент, 2019.
22. Mavlonova K. Ona tili darslarida matn tuzilishini o'rgatish metodikasi. Monografiya. – Toshkent: Anorbooks, 2023. 256 b.
23. Мирмахсудова М. Ўқувчилар нутқини такомиллаштиришда грамматик терминлардан фойдаланишнинг лингвометодик асослари (5-7-синф она тили дарслари мисолида): Пед. фан. ном. ... дисс. – Тошкент, 2004. – 160 б.
24. Охунжонова О.А. Таълим босқичларида синонимлар мавзусини ўқитиш методикаси (умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими мисолида): Пед. фан. ном. ... дисс. – Тошкент, 2009. – 148 б.
25. Саидов М. Ўзбек мактабларининг 5-синфларида она тили таълими жараёнида тафаккурни ривожлантирувчи ўқув топшириқлари ва улардан фойдаланиш методикаси: Пед. фан. ном. ... дисс. – Тошкент, 1999. – 123 б.
26. Сатторова Н. Ўқувчиларнинг иншо ёзиш малакаларини такомиллаштириш (5-синфда она тили ўқитиш жараёнида): Пед. фан. ном. ... дисс. – Тошкент, 1995. – 141 б.
27. Сафарова Р. Она тили таълимининг янгиланган мазмуни ва унинг дидактик асослари. – Тошкент: Фан, 1995. – 108 б.
28. Таълим бўғинларида она тили ўқитиш мазмунини янгилаш асослари. ЎТДА 2-йиғини тезислари. – Қарши, 1993. – 172 б.
29. Таълим жараёнида ижодий тафаккурни ривожлантириш масалалари / “Ўзбек тили” доимий анжуманининг олтинчи йиғини материаллари. – Тошкент: 2001. – 97 б.
30. Турдиев Н., Асадов Ю., Темиров Д. Умумий ўрта таълим тизимида ўқувчиларнинг компетенцияларини шакллантиришга йўналтирилган таълим технологиялари. – Тошкент: Т.Н.Қори Ниёзий номидаги ЎзПФТИ, 2015. – 160 б.
31. Ўзбек мактабларида она тили таълими концепцияси // Тил ва адабиёт таълими. – 1994. – № 1. – Б. 8-13.
32. Ҳамроев Ғ. Умумий ўрта таълим тизимида фонетикага доир ўқув материалларининг методик таъминотини такомиллаштириш, Педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси. – Самарқанд, 2019.

33. Ҳамроев А.Р. Она тили таълимида ўқувчиларнинг ижодий фаолиятини лойиҳалаштириш. Пед. фан.док-ри ... дисс. – Т., 2020. – 248 б.

34. Юсупова Т. Гапнинг бош бўлақларини ўрганиш жараёнида ўқувчилар нутқини ўстиришнинг лингвометодик асослари: Пед. фан.ном. ... дисс. – Тошкент, 2005. – 157 б.

35. Юсупова Ш. Тил таълими ва фалсафа. – Андижон, 2009. 100 б.

36. Юсупова Ш.Ж. Ҳозирги ўзбек адабий тили дарсларида ўқувчилар тафаккурини ўстиришнинг илмий-методик асослари (академик лицейлар мисолида): Пед. фан. док. ... дисс. – Тошкент, 2005. – 279 б.

37. Ядгаров Қ.М. Академик лицейларда адабий асар тилини ўргатишнинг лингводидактик асослари: Пед. фан. ном. ... дисс. – Тошкент, 2007. – 150 б.

III. Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. Azimova I. Ona tili ta’limida lisoniy malakani rivojlantirishning psixolingvistik asosi. // Global ta’lim va milliy metodika taraqqiyoti. III an’anaviy respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiali. – Toshkent, 2019.

2. Mahmudov N. M. O‘qituvchi nutq madaniyati. Darslik. – T.: O‘zbekiston milliy kutubxonasi, 2007.

3. Ona tili. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 5-sinfi uchun darslik. Mahmudov N., Sobirov A., Sattorov Sh., Toshmirzayeva Sh., D.Mannopova. To‘la yangilangan 5-nashr. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2020. – 192 b.

4. Qodirov M., Ne‘matov H., Abduraimova M., Sayfullayeva R., Mengliyev B. Ona tili. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 8-sinfi uchun darslik. Cho‘lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. – T.: Cho‘lpon nomidagi NMIU, 2019. – 144 b.

5. Mahmudov N. v.b. Ona tili. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 10-sinfi va kasb-hunar ta’limi muassasalari o‘quvchilari uchun darslik. – T.: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2017. – 112 b.

6. Mengliyev B.v.b. Ona tili. 2-qism. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 10-sinfi uchun darslik. – T.: O‘qituvchi, 2020. – 96 b.

7. Mahmudov N. v.b. Ona tili. O‘rta ta’lim muassasalarining 11-sinfi va kasb-hunar ta’limi muassasalari o‘quvchilari uchun darslik. – T.: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2018. – 112 b.

8. Mengliyev B.v.b. Ona tili. 2-qism. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 11-sinfi uchun darslik. – T.: O‘qituvchi, 2020. – 96 b.

9. Mengliyev B., Baxriddinova B. Ona tili ta’limi: uzluksiz ta’lim bosqichlarida chalkashlik uchramayaptimi? Til va adabiyot ta’limi, 2015-yil, 2-son, 8-12-betlar.

10. Mahmudov N., Nurmonov A., Sobirov A., Nabiyeva D. Ona tili: Umumta’lim maktablarining 6-sinfi uchun. – T.: Tasvir, 2017. – 208 b.

11. Ona tili. Umumiy oʻrta taʼlim maktablarining 6-sinfi uchun darslik. Yangi nashr. / Azimova I., Mavlonova K., Quronov S., Tursun Sh., Hakimova N., Siddiqov M. – Toshkent: Respublika taʼlim markazi, 2022. – 224 b.

12. Ona tili. Umumiy oʻrta taʼlim maktablarining 7-sinfi uchun darslik. Azimova I., Mavlonova K., Quronov S., Tursun Sh., Hakimova N., Siddiqov M. – Toshkent: Respublika taʼlim markazi, 2022. – 224 b.

13. Mahmudov N. va boshq. Ona tili: Umumtaʼlim maktablarining 7-sinfi uchun darslik / Toʻldirilgan va qayta ishlangan 3-nashr. – T.: Maʼnaviyat, 2017. – 160 b.

14. Ona tili. 10-sinf uchun metodik qoʻllanma / B. Mengliyev [va boshq.]. – Toshkent: Respublika taʼlim markazi, 2022. –192 b.

15. Ona tili. 6-sinf uchun metodik qoʻllanma / K. M. Mavlonova [va boshq.]. – Toshkent: Respublika taʼlim markazi, 2022. –192 b.

16. Ona tili. 7-sinf uchun metodik qoʻllanma / K. M. Mavlonova [va boshq.]. – Toshkent: Respublika taʼlim markazi, 2022. –192 b.

17. Менглиев Б., Сувонова Х. “Она тили”ни эмас, “Она тили”дан ўргатиш керак. Ўзбекистон: тил ва маданият. Ўзбек тили таълими. – Тошкент, 2017. – 170 б.

18. Ona tili. Umumiy oʻrta taʼlim maktablarining 10-sinfi uchun darslik. Yangi nashr/ B.Mengliyev va b. – Toshkent: Respublika taʼlim markazi, 2022. – 224 b.

Elektron taʼlim resurslari:

1. <https://lex.uz/uz/docs/-5085887?ONDATE2=26.03.2021&ac>
2. <https://lex.uz/docs/-4545884?ONDATE2=09.10.2019&action=compare>
3. <https://lex.uz/docs/-5013007?ONDATE=24.09.2020&ONDATE2=21.04.2021&action=compare>
4. <https://lex.uz/docs/-6008663>

Baholash mezonlari

Kirish sinovi oʻgʻzaki oʻtkazilishi belgilangan boʻlib, 100 ballik mezon asosida baholanadi.

Har qaysi savolga yozgan javobi quyidagicha baholanadi:

Har bir savol uchun ball Javobga qoʻyiladigan talablar

86–100 Berilgan savolga toʻliq javob bergan.

Nazariy maʼlumotlarni yoritishda xatolik va chalkashlikka yoʻl qoʻyilmagan.

Mustaqil ravishda mushohada yuritib bayon etilgan.

Amaliy misollar bilan asoslab bayon etilgan.

Xulosani toʻgʻri shakllantirgan.

Fikrlar erkin bayon etilgan.

71–85 Savolning mohiyatini tushungan.

Nazariy ma'lumotlarni yoritishda ayrim xatolikka yo'l qo'yilgan.

Mustaqil ravishda mushohada yuritilgan.

Amaliy misollar keltirilgan.

Qisqacha xulosa bergan.

Fikr ifodalashda juz'iy kamchilikka yo'l qo'ygan.

55–70 Savol mohiyatini tushungan.

Nazariy ma'lumotlarni yoritishda bir necha marta xatolikka yo'l qo'yilgan.

Mustaqil mushohada yuritilmagan.

Misollar bilan asoslanmagan.

Xulosa qilingan.

Fikr ifodalashda bir necha bor kamchilikka yo'l qo'ygan.

0–54 Savolning ayrim elementlarigina yoritilgan yoki umuman yoritilmagan.

Savol bo'yicha aniq tasavvurga ega emas.

NAMUNAVIY SAVOLLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetini tashkil etish to'g'risida"gi PF-4797-sonli Farmoni mohiyati.

2. Ona tili didaktikasi mazmuni, maqsad va vazifalari.

3. Til o'qitishda tasavvur, tasvir va ta'rif uyg'unligi.

4. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni mohiyati.

6. Ona tili o'qitish metodikasining tekshirish (ilmiy-tadqiqot) metodlari.

7. Ona tili darslarida grammatik savodxonlikni oshirish muammolari.

8. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.

9. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 8-dekabrda "Xalq ta'limi tizimida ta'lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori mohiyati.

10. Til o'rganishning psixologik va psixolingvistik asoslari.

11. Til o'qitish metodlariga tanqidiy yondashuv.

12. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.

13. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentyabrdagi “Ta’lim to‘g‘risida”gi O‘RQ – 637-son Qonuni mohiyati.
14. Ona tili va ikkinchi tilni o‘qitishdagi umumiy, xususiy jihatlar.
15. “O‘zbek tili doimiy anjumani” mohiyati.
16. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
17. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Umumiy o‘rta va o‘rta maxsus kasb-hunar ta’limining davlat ta’lim standartlarini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Qarori (2017) mohiyati.
18. O‘zbekistonda ona tilini o‘qitish taraqqiyoti.
19. Pedagogik kompetentlik. Ona tili va adabiyot o‘qituvchisining kasbiy kompetentligi.
20. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
21. O‘zR Prezidentining 2019-yil 21-oktyabrdagi “O‘zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeini tubdan oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5850-son Farmoni mohiyati.
22. Til ta’limining zamonaviy yo‘nalishlari (integrativ, shaxsga yo‘naltirilgan).
23. Falsafiy tafakkurning mohiyati va uning lisoniy tushunchalar bilan bog‘liqligi.
24. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
25. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi “Ta’lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-5712-son Farmoni mohiyati.
26. Til ta’limining zamonaviy yo‘nalishlari (antroposentrik, muammoli).
27. Oliy ta’limda til o‘qitish metodikasini takomillashtirish muammolari.
28. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
29. Umumiy o‘rta ta’lim o‘quv dasturi. Ona tili // Umumiy o‘rta ta’limning davlat ta’lim standarti va o‘quv dasturi (1999) mohiyati.
30. Til ta’limining zamonaviy yo‘nalishlari (pragmatik, evristik).
31. Til darslarini loyihalash asosida tashkil etish usullari.
32. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
33. Umumiy o‘rta ta’limning milliy o‘quv dasturi loyihasi (2020) mohiyati.
34. Til ta’limining zamonaviy yo‘nalishlari (kompetensiyaviy, kognitiv-pragmatik).
35. Ona tili ta’limida didaktik vositalardan foydalanish mazmuni.
36. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
37. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi “2022–2026-yillarda maktab ta’limini rivojlantirish bo‘yicha milliy dasturni tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5712-son Farmoni mohiyati.

38. Jadidchilik harakati davrida ona (o‘zbek) tili ta’limi.
39. Ona tili ta’limida hamkorlikda o‘qitish usullari.
40. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
41. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni mohiyati.
42. Mustaqillikdan oldin va keyingi davrda o‘zbek (ona) tili ta’limi.
43. Ijod maktablarida ona tilini o‘qitishdagi yondashuv va tamoyillar.
44. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
45. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 10-oktyabrdagi “Oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmoni mohiyati.
46. Kompyuter lingvodidaktikasi – til o‘qitishning zamonaviy usullari bo‘limi.
47. Lug‘atlar, qomuslar, axborot-ma’lumot manbalari va ulardan foydalanish usullari.
48. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
49. Ona tilini o‘qitish metodikasi fanining boshqa fanlar (falsafa, mantiq, pedagogika, psixologiya, tilshunoslik, adabiyot) bilan aloqadorligi.
50. Metod, metodika, metodologiya tushunchalari. Postmetod tushunchasi.
51. Ona tili darslarida axborot-kommunikatsion texnologiyalardan foydalanish.
52. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
53. Ona tili o‘qitishning umumdidaktik va o‘ziga xos tamoyillari.
54. Ona tili ta’limi orqali o‘quvchilarning tayanch (hayotiy) kompetensiyalarini shakllantirish.
55. Ta’limiy lug‘atlar yaratish ehtiyoji va muammolari.
56. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
57. Ona tili darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalar.
58. Ona tilini o‘qitishning o‘ziga xos (xususiy: til-me’yor-nutq, nutqdan tilga borish va hk.) tamoyillari.
59. Ona tili faniga oid darsdan tashqari mashg‘ulotlarni tashkil qilish.
60. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.
61. Til o‘qitish va til o‘qitish malakasining o‘zaro munosabatidagi konsepsiyalar. Ilmiy-tadqiqiy konsepsiya.
62. Ona tili ta’limi orqali o‘quvchilarning lingvistik kompetensiyalarini shakllantirish.
63. Didaktik vositalarning ta’limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi funksiyalari.
64. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o‘qitish tajribasi.

65. Til o'qitish va til o'qitish malakasining o'zaro munosabatidagi konsepsiyalar. Nazariy-falsafiy konsepsiya.
66. Ona tilini o'qitish metodlari tasnifi, turlari va mazmuni.
67. Ona tili ta'limida o'quv materiallarining berilishi bilan bog'liq muammo va yechimlar.
68. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.
69. Til o'qitish va til o'qitish malakasining o'zaro munosabatidagi konsepsiyalar. Qadriyatlarga asoslangan konsepsiya.
70. Til ko'nikmalarini baholash mazmuni, shakllari va mezonlari.
71. Ona tilini o'qitish metodikasi rivojida ilmiy maktablarning o'rni.
72. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.
73. Til o'qitish va til o'qitish malakasining o'zaro munosabatidagi konsepsiyalar. Badiiy mahorat konsepsiyasi.
74. Ona tilini o'qitishdagi yondashuvlar (grammatik, kommunikativ).
75. Til ta'limida mustaqil ishlarni tashkil qilish.
76. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.
77. Til strukturasi asoslangan ta'lim mazmuni.
78. Til ko'nikmalari sifatini xalqaro standartlar asosida baholash (PISA).
79. Ona tili o'qitishda mahalliy sheva sharoiti va ta'sirini hisobga olish.
80. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.
81. O'rganuvchiga asoslangan ta'lim mazmuni.
82. Til o'qitishda tushunchaning o'rni. Ayniyat qonuni asosida tafakkur o'stirish.
83. Ona tili darslarida XXI asr ko'nikmalarini shakllantirish.
84. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.
85. O'rganish jarayoniga asoslangan ta'lim mazmuni.
86. Ona tilini o'qitish metodikasi fanining tarixiy shakllanishi, rivojlanishi.
87. Til sathlarini o'rganishda o'quvchilarning yozma nutqini o'stirishning o'ziga xos xususiyatlari.
88. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.
89. O'zbekistonda o'zbek tilini xorijiy til sifatida o'qitish mazmuni.
90. Til sathlarini o'rganishda o'quvchilarning og'zaki nutqini o'stirishning o'ziga xos xususiyatlari.
91. Ona tili ta'limida o'quv topshiriqlari ishlab chiqishning lingvodidaktik asoslari.
92. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.
93. Til malakalari integratsiyasi.

94. Nutqiy vaziyatlar, matnlar orqali fonetika, leksikologiya, morfemika, morfologiya, sintaksis, punktuatsiya, nutq uslublariga oid amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish mazmuni.

95. Ona tili ta'limida tabaqalashtirilgan va individuallashtirilgan texnologiyalar.

96. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.

97. Lingvistik bilimni kontekstda berish mazmuni.

98. Ona tili ta'limi jarayonida o'quvchi va o'qituvchi faoliyati.

99. Ona tilini o'qitishda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari.

100. MDH davlatlari yoki uzoq xorijda til o'qitish tajribasi.